

WorkShop

Mondonderzoek en Mondverzorging

Bart van der Kuijl - tandarts

Orsi Hollich - mondhygiëniste

Mondzorg Spectrum

Verwijspraktijk voor Geriatrische Tandheelkunde

Mondonderzoek

Vandaag

- Screenend onderzoek naar de gezondheidstoestand van de mond
- Gericht op uitsluiten of signaleren van afwijkingen van
 - Slijmvliezen
 - Gebitselementen
 - Speeksel

Mondonderzoek

Anamnese (beknopt)

Vraag in ieder geval naar:

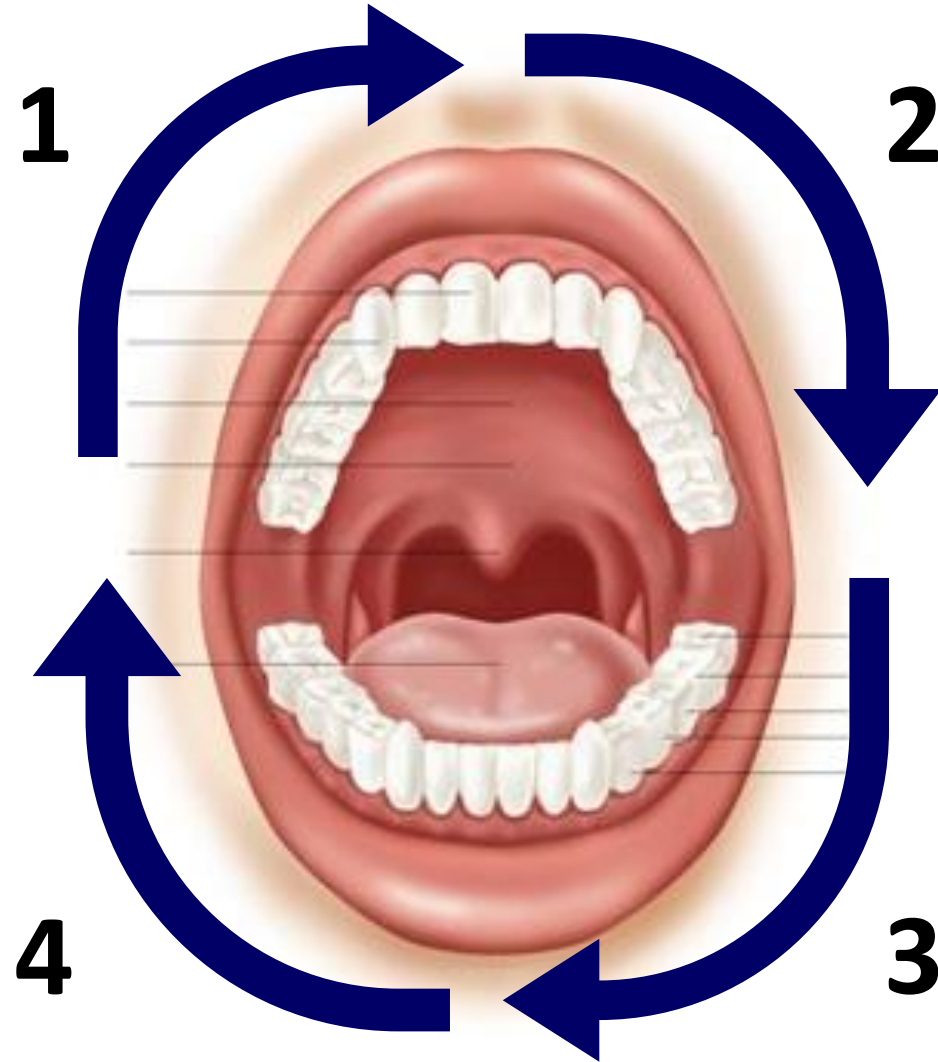
- Pijnklachten
- Functie; voornamelijk:
 - Eten/drinken
 - Afbijten
 - Kauwen
 - Slikken
 - Spreken

Mondonderzoek

Methode

- Systematisch (Kwadranten)
 - Slijmvliezen
 - Gebitselementen
 - Prothesen (uit [laten] nemen)
 - Speeksel

Mondonderzoek

Mondonderzoek

Hulpmiddelen

- Oral Health Assessment Tool
- Slijmvlies-schema
- 'Status praesens' / odontogram

Oral Health Assessment Tool - OHAT

OHAT - Oral Health Assessment Tool

Categorie	0 = Gezond	1 = Afwijkingen	2 = Ongezonder	Score	Actie benodigd	Actie voldaan
<i>Lippen</i>	Glad, roze en vochtig	Droog, gebarsten, of rood in de mondhoeken	Zwelling of knobbel, wit/rood/zwerende plek; bloed/zweer in de mondhoeken *		1 = interventie 2 = verwijzen	☐ Ja ☐ Nee
<i>Tong</i>	Normaal, vochtig, roze	Vlekkerig, gebarsten, rood, beslagen	Rode en/of witte vlek, zwerend, gezwollen *		1 = interventie 2 = verwijzen	☐ Ja ☐ Nee
<i>Tandvlees en weefsels</i>	Roze, vochtig, glad, geen bloeding	Droog, glanzend, ruw, rood, gezwollen rond 1-6 tanden, een zweer/pijnlijke plek onder de prothese *	Gezwollen, bloeding rond 7 of meer elementen, losse tanden, zweren en/ of witte vlekken, gegeneraliseerde roodheid/gevoeligheid *		1 of 2 = verwijzen	☐ Ja ☐ Nee
<i>Speeksel</i>	Vochtige weefsels, waterig en vrij stromend speeksel	Droge, kleverige weefsels, weinig speeksel, bewoner denkt dat hij/zij een droge mond heeft	Gebarsten en rode weefsels, erg weinig/geen speeksel, dik speeksel, bewoner klaagt dat hij/zij droge mond heeft *		1 = interventie 2 = verwijzen	☐ Ja ☐ Nee
<i>Eigen tanden en kiezen</i> ☐ Ja ☐ Nee	Geen carieuze of afgebroken tanden/wortels	1-3 carieuze of afgebroken tanden/wortels *	Meer dan vier carieuze of afgebroken tanden/wortels of erg versleten tanden, of minder dan 4 tanden zonder prothese *		1 of 2 = verwijzen	☐ Ja ☐ Nee
<i>Prothese</i> ☐ Ja ☐ Nee	Geen afgebroken zones of tanden, prothese regelmatig gedragen, en gebit is gemerkt met een naam	1 afgebroken zone/tand, prothese alleen 1-2 uur per dag gedragen, of prothese niet gelabeld	Meer dan 1 afgebroken zone/tand, prothese verloren of niet gedragen door slechte pasvorm, of wordt alleen gedragen met kleefpasta *		1 = prothese merken 2 = verwijzen	☐ Ja ☐ Nee
<i>Mondhygiëne</i>	Schoon en geen voedselresten/ tandsteen in de mond of prothese	Voedselresten/tandsteen/ plaque op 1-2 plaatsen in de mond of op kleine zone van prothese; soms slechte adem	Voedselresten/tandsteen/plaque op de meeste gebieden in de mond of de prothese of ernstige slechte adem *		1 = interventie 2 = verwijzen	☐ Ja ☐ Nee
<i>Pijn</i>	Geen verbale of fysieke tekenen noch gedrag dat op pijn wijst	Verbale tekenen of gedrag dat op tandpijn wijst, zoals aan gezicht trekken, op lippen bijten, niet eten, agressief gedrag *	Fysieke tekenen van pijn (zwelling van kaak of tandvlees, gebroken tanden, zweren) en verbale/gedrags-signalen *		1 of 2 = verwijzen	☐ Ja ☐ Nee
Voldaan door:						

☐ Mondzorg plan - datum / /
☐ Bewoner en/of familie/voogd weigert a) ☐ verwijzing - datum: / / b) ☐ behandeling-datum: / /
☐ De mondgezondheid van deze bewoner opnieuw nakijken op: / /

Een asterisk * geeft aan dat de client moet worden verwezen naar een mondzorg-professional

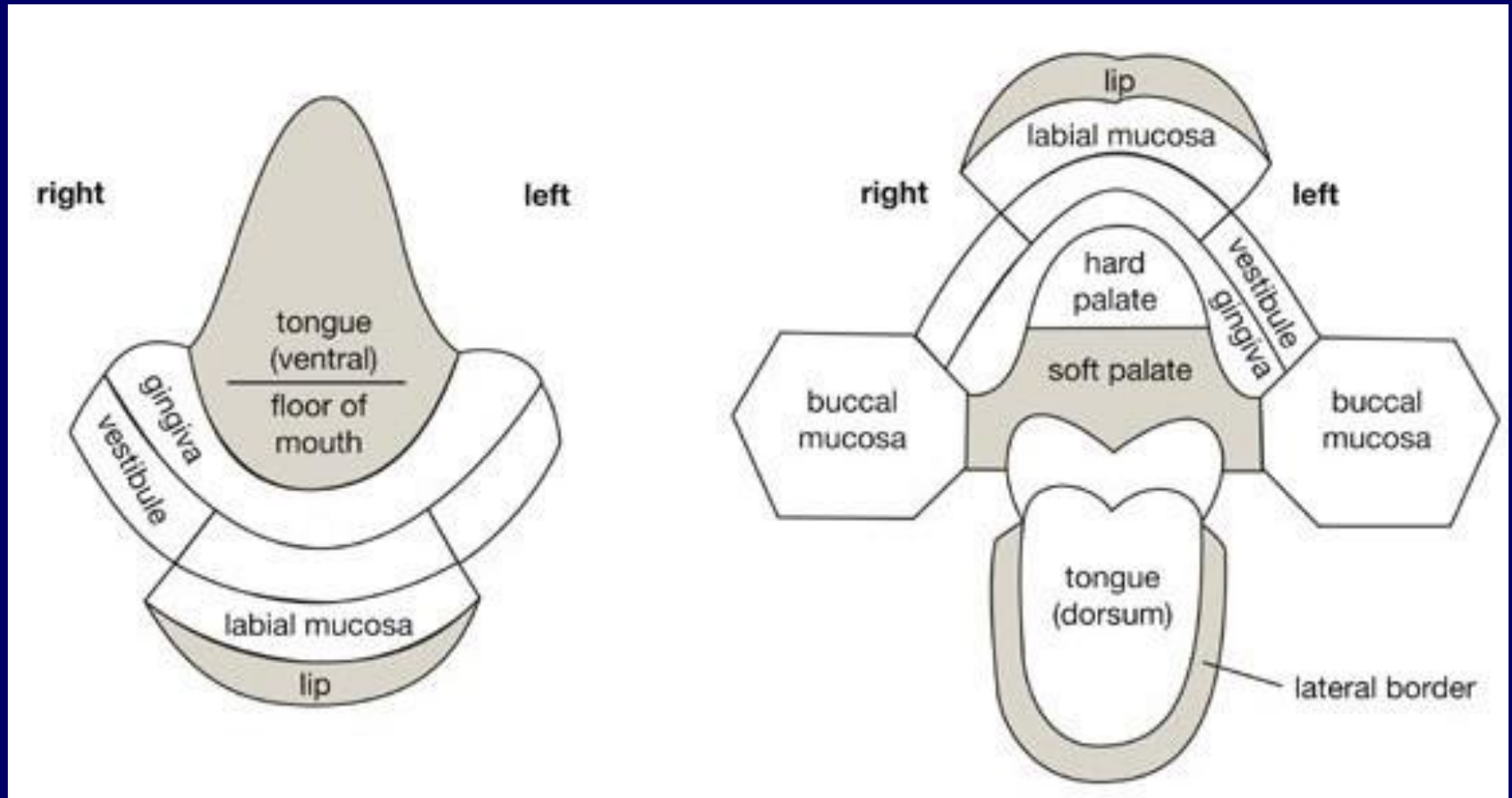
Translated by B. Everaars (2015) from Halton Region's Health Department (2007) (which was modified with permission from Chalmers (2004)) (draft version)

Mondonderzoek

Oral Health Assessment Tool

- Items
 - Lippen
 - Tong
 - Tandvlees en weefsels
 - Speeksel
 - Eigen tanden en kiezen
 - Prothese
 - Mondhygiëne
 - Pijn
- Scoren op 3-punts-schaal: 0 - 1 – 2
- Consequenties / acties

Slijmvlies-schema

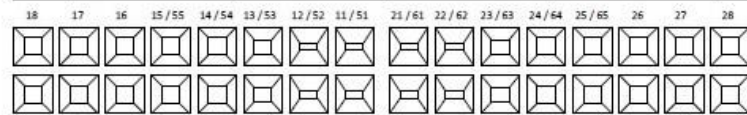

Status Praesens / Odontogram

STATUS PRAESENS / BEHANDELPLAN

Naam: M / V Datum:
Geboortedatum: Bijzonderheden:

Element	Beschrijving	Plan	Beschrijving	Plan	Element
11 / 51					21 / 61
12 / 52					22 / 62
13 / 53					23 / 63
14 / 54					24 / 64
15 / 55					25 / 65
16					26
17					27
18					28

Element	Beschrijving	Plan	Beschrijving	Plan	Element
48					38
47					37
46					36
45 / 85					35 / 75
44 / 84					34 / 74
43 / 83					33 / 73
42 / 82					32 / 72
41 / 81					31 / 71

Mijn belangrijkste instrument...

Mondonderzoek

Materialen

- Licht! – (goede) zaklamp
- Instrumenten
 - 2 Spiegels (één om structuren aan de kant te houden, andere om niet via direct zicht te inspecteren structuren in beeld te brengen)
 - (Scherpe) Sonde
 - Pocketsonde (pocketmeter)
 - Pincet
- Gaas

Mondonderzoek - instrumenten

Mondonderzoek

Op uw tafel / centraal

- Handschoenen (nitrile, S / M / L)
- Zaklamp
- Formulier OHAT
- Formulier Slijmvliesschema
- Formulier Status Praesens

Mondonderzoek

In uw set

- Twee disposable spiegels
- Patiëntenservet / bib
- Gaasjes
(voor het beetpakken van de tong)
- Mond-neus-masker

Disposable mirrors

Onderzoek slijmvliezen

mondzorg spectrum
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 EH Erucade
Telefoon: 033-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Slijmvlies-schema

Naam: _____	M / V: _____	Datum: _____
Geboortedatum: _____		Bijzonderheden: _____

The top diagram is a cross-section of the oral cavity. It shows the lip at the top, followed by the labial mucosa. Below the labial mucosa is the hard palate, which is shaded. Below the hard palate is the soft palate, also shaded. On either side of the palate are the buccal mucosa, which are shaded. The tongue (dorsum) is at the bottom, with its lateral border indicated. The bottom diagram is a cross-section of the oral cavity from a different angle. It shows the tongue (ventral) at the top, followed by the floor of mouth, which is shaded. Below the floor of mouth is the labial mucosa, which is shaded. The lip is at the bottom.

Slijmvlies-schema

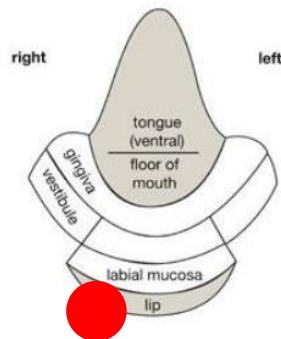
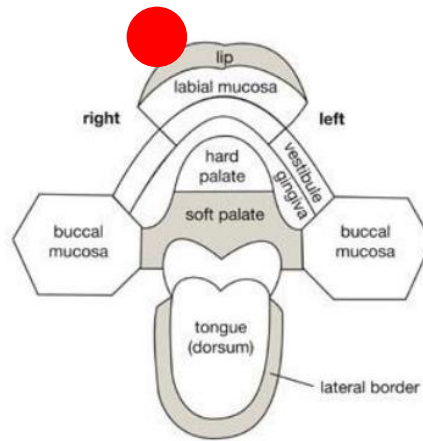
Lippenrood

mondzorg
spectrum
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum:
Geboortedatum		Bijzonderheden:

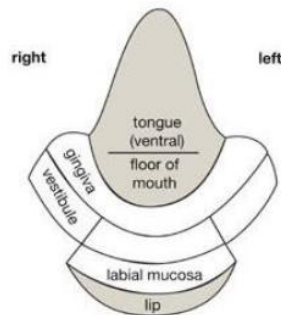
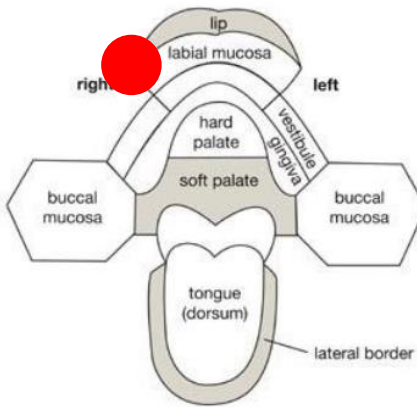
Labiale mucosa

**mondzorg
spectrum**
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Erucade
Telefoon: 033-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum:
Geboortedatum		Bijzonderheden:

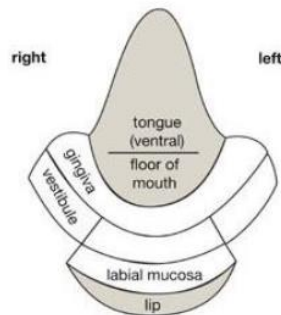
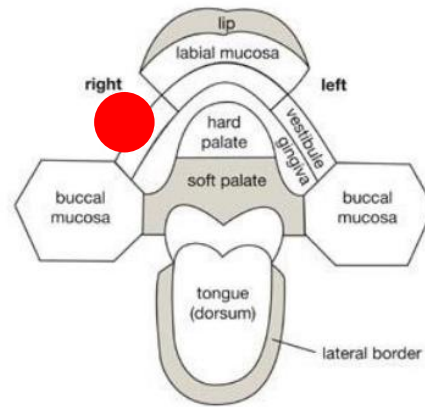
Vestibulum

**mondzorg
spectrum**
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden

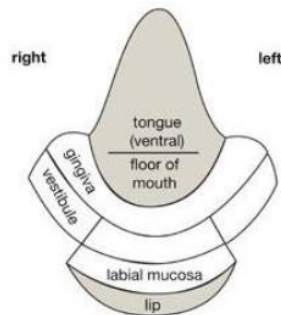
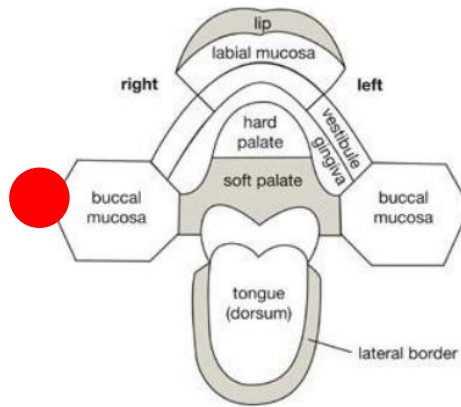
Buccale mucosa

mondzorg
spectrum
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden

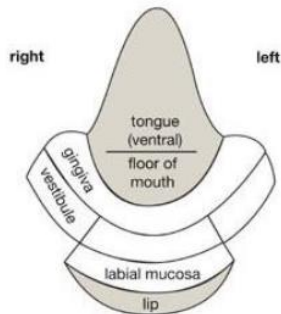
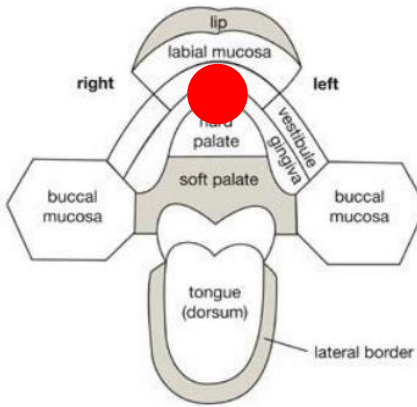
Labiale gingiva

**mondzorg
spectrum**
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden

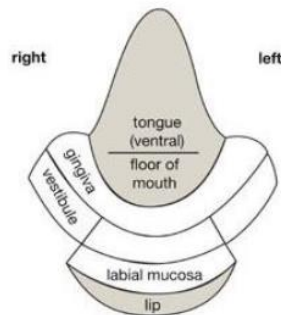
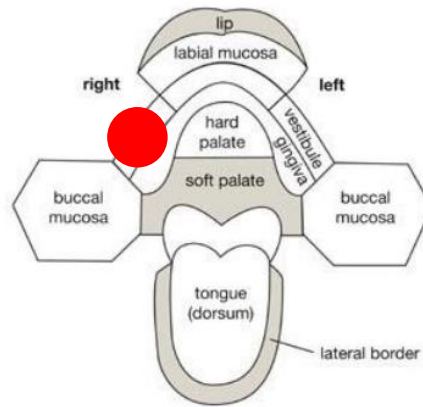
Buccale gingiva

**mondzorg
spectrum**
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden

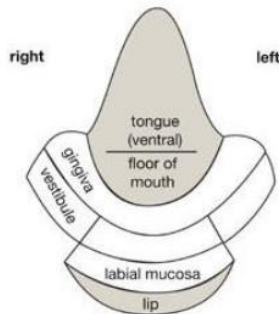
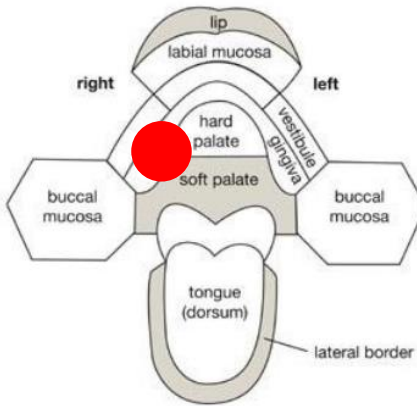
Palatinale gingiva

mondzorg
spectrum
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden:

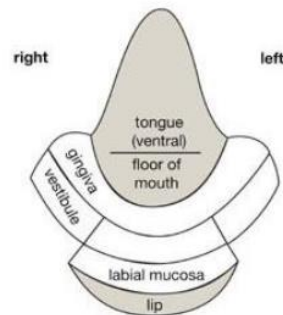
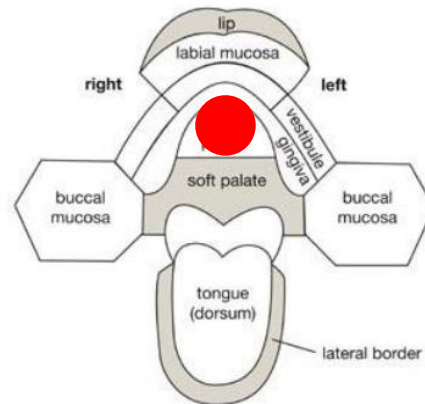
Palatum durum

**mondzorg
spectrum**
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden:

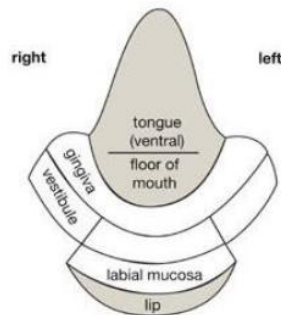
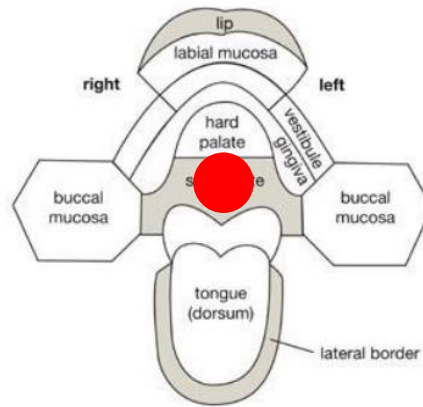
Palatum molle

**mondzorg
spectrum**
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden

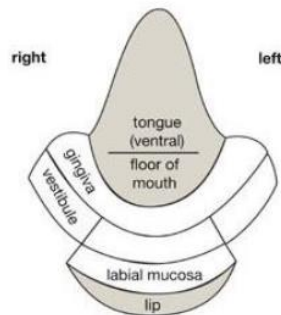
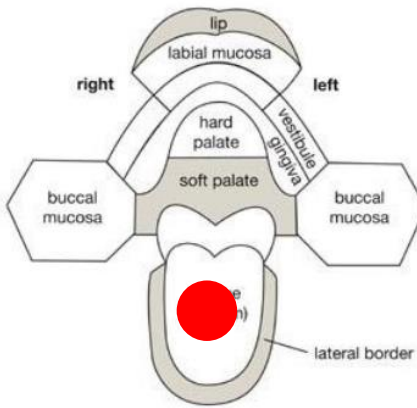
Tongrug

**mondzorg
spectrum**
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Erucade
Telefoon: 033-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden

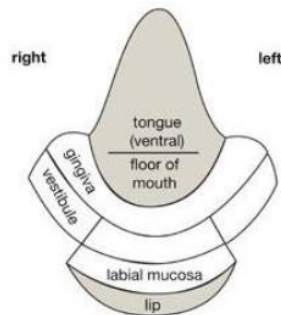
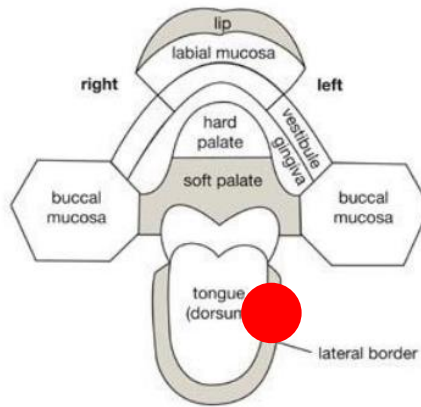
Tongrand

**mondzorg
spectrum**
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Eindhoven
Telefoon: 033-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden:

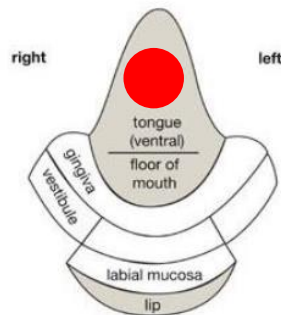
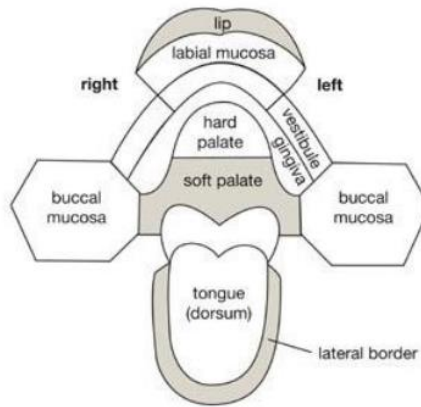
Ventrale zijde tong

mondzorg
spectrum
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden

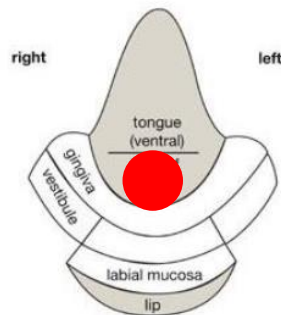
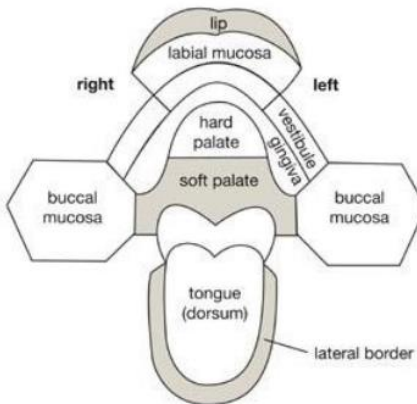
Mondbodem

mondzorg
spectrum
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden

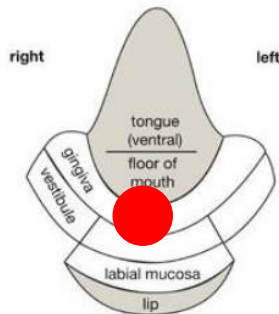
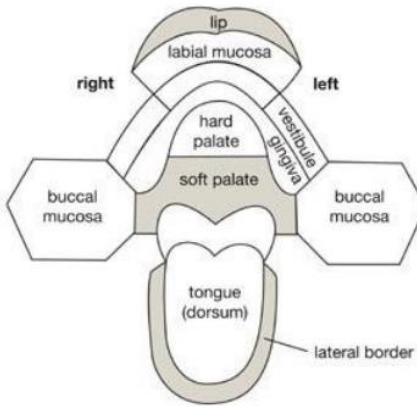
Labiale gingiva

mondzorg
spectrum
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden

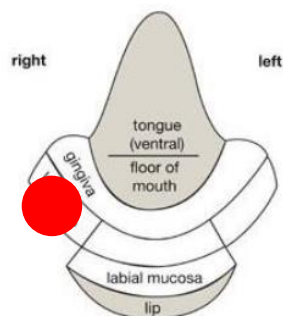
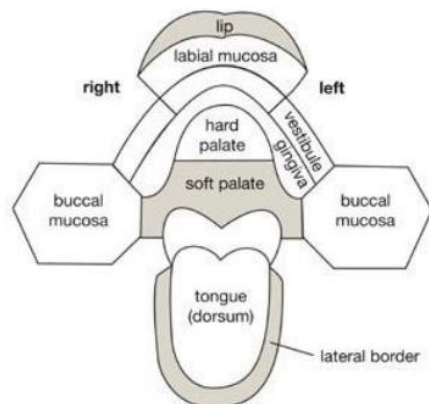
Vestibulum

mondzorg
spectrum
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden

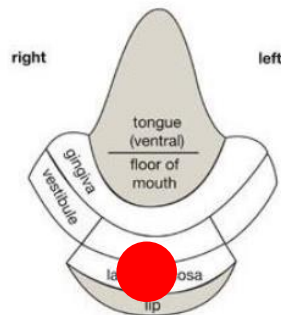
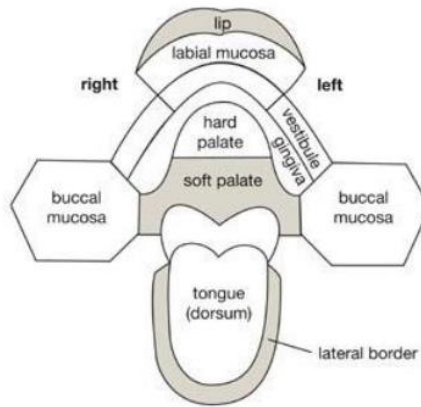
Labiale mucosa

**mondzorg
spectrum**
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden

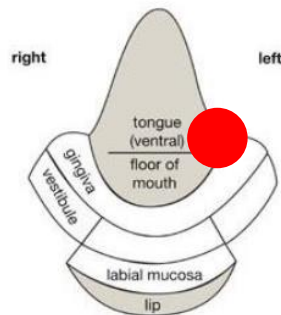
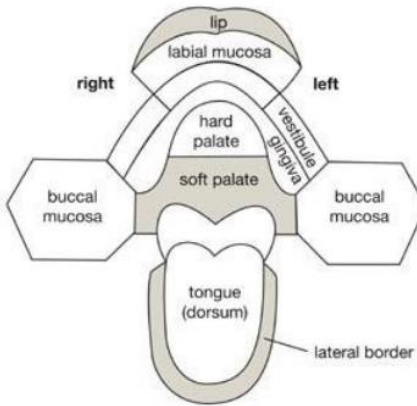
Paralinguale ruimte

**mondzorg
spectrum**
www.mondzorgspectrum.nl

Bezoekadres: Bleekhofstraat 335
7543 GH Enschede
Telefoon: 093-2032056
E-mail: info@mondzorgspectrum.nl

Stijmvlies-schema

Naam	M / V	Datum
Geboortedatum		Bijzonderheden:

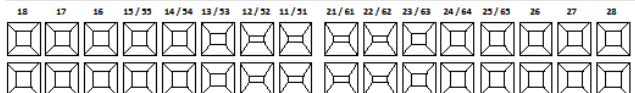

Onderzoek gebit

STATUS PRAESENS / BEHANDELPLAN

Naam	M / V	Datum:
Geboortedatum		Bijzonderheden:

Element	Beschrijving	Plan	Beschrijving	Plan	Element
11 / 51					21 / 61
12 / 52					22 / 62
13 / 53					23 / 63
14 / 54					24 / 64
15 / 55					25 / 65
16					26
17					27
18					28

Element	Beschrijving	Plan	Beschrijving	Plan	Element
48					38
47					37
46					36
45 / 85					35 / 75
44 / 84					34 / 74
43 / 83					33 / 73
42 / 82					32 / 72
41 / 81					31 / 71

Status praesens / Behandelpplan

Labiale vlakken

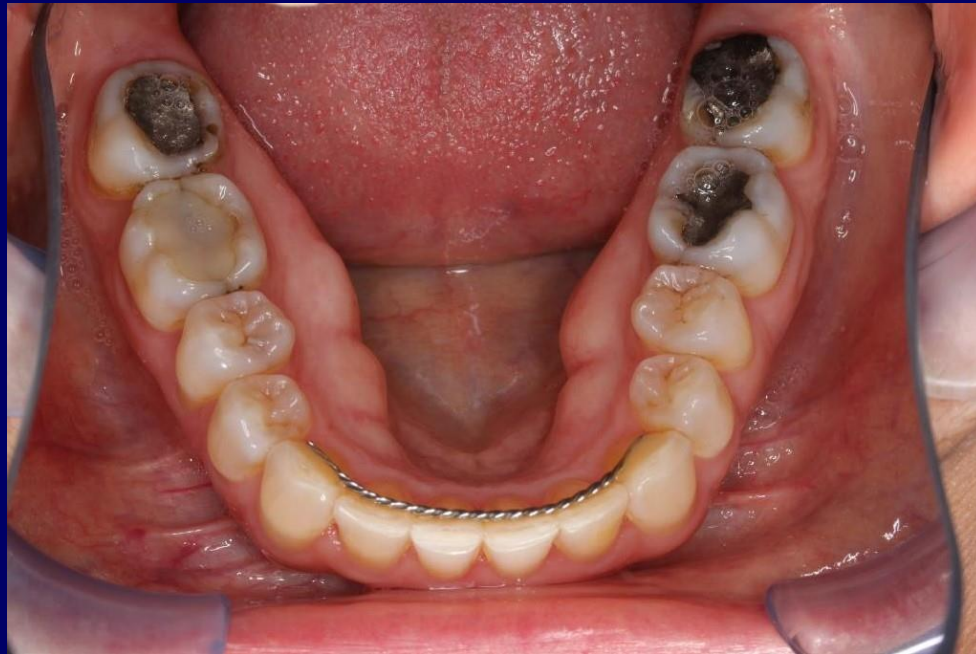
Buccale vlakken

Palatinale vlakken

Linguale vlakken

Gebruik van spiegel

Palatinale zijde bovenelementen

Dorsaal van het laatste gebitselement;
verstandskies?

Gebruik van spiegel

Linguale zijde onderelementen

Dorsaal van het laatste gebitselement;
verstandskies?

Mondverzorging

Dagelijkse verzorging van de mond

- Gebitselementen
- Slijmvliezen (incl. tong en lippen)

Mondverzorging

Gebitselementen (en tandvlees)

- ‘Vrije vlakken’
 - Tandenborstel
 - Hand
 - Elektrisch
- Interdentiaal
 - Dental Floss
 - Stokers
 - ‘Soft picks’
 - Ragers
- Aanvullend
 - Mondspoeling

Hulpmiddelen

Hand-tandenborstel

Hulpmiddelen

Elektrische
tandenborstel

Hulpmiddelen

Interdentaal

Floss

Hulpmiddelen

Interdentaal

Stokers

Hulpmiddelen

Interdentaal

Ragers !

Hulpmiddelen

Prothesen

Hulpmiddelen

Mondspoeling

Mondverzorging

Uitneembare prothesen

- Soort prothese
 - Gedeeltelijk (meestal) tandenborstel
 - Partiële plaat-prothese
 - Partiële frame-prothese
 - Volledig prothese-borstel
- Geen tandpasta maar (vloeibare) zeep !
- Droog wegleggen
- Regelmatig in azijn

Mondverzorging

Slijmvliezen

- Gezond
 - Tandenpoetsen en (na-)spoelen voldoende
 - Eventueel tongreiniger
- ‘Afwijkend / ongezond’
 - Bevochtigen
 - Swabs (katoen / synthetisch)
 - Gaas
 - Tongreiniger
 - Lipverzorging (stift / Vaseline)

Mondverzorging

Methoden

- Te onderscheiden naar de verschillende situaties in de mond
- Mondzorg in kaart (TNO):
 - Instructiekaarten

Mondzorg in Kaart

Mondzorg in kaart

TNO

Jansen & van Driel
Gedragsonderzoek en -advies
www.jandv.nl

PODUS GZ
PODUS GZ
PODUS GZ
PODUS GZ

v&vn
Nederlandse Vereniging van Verzorgingsvrouwen

Bovenkaak: eigen tanden en kiezen
2 x daags tanden en kiezen poetsen
Houd wang en lip opzij zodat je kunt zien wat je doet

Poets buitenkant kiezen Poets bovenkant kiezen Poets binnenkant kiezen

Poets voorkant tanden Poets achterkant tanden

© 2008 TNO

Onderkaak: frame of plaatje
2 x daags tanden en kiezen poetsen
2 x daags frame of plaatje poetsen
Houd wang en lip opzij zodat je kunt zien wat je doet

Neem frame of plaatje uit de mond Poets tanden en kiezen buitenkant Poets bovenkant Poets binnenkant

Poets achterkant Poets plaatje of frame buitenkant Poets binnenkant 's Nachts frame of plaatje in bakje zonder water

TNO

Fotografie: Eirto Minnaard, St. Michielsgestel
© 2008 TNO

Zorgvoorbeter

Bovenkaak: volledig kunstgebit
2 x daags mond reinigen
2 x daags kunstgebit poetsen
Houd wang en lip opzij zodat je kunt zien wat je doet

Neem kunstgebit uit de mond Reinig kaak met nat gaasje Reinig gehemelte met nat gaasje

Poets kunstgebit buitenkant Poets binnenkant 's Nachts kunstgebit in bakje zonder water

© 2008 TNO

Mondverzorging

Vandaag:

- Tandenpoetsen !
- Positionering
- Methode
 - (Gemodificeerde) Bass

Mondverzorging

In uw set

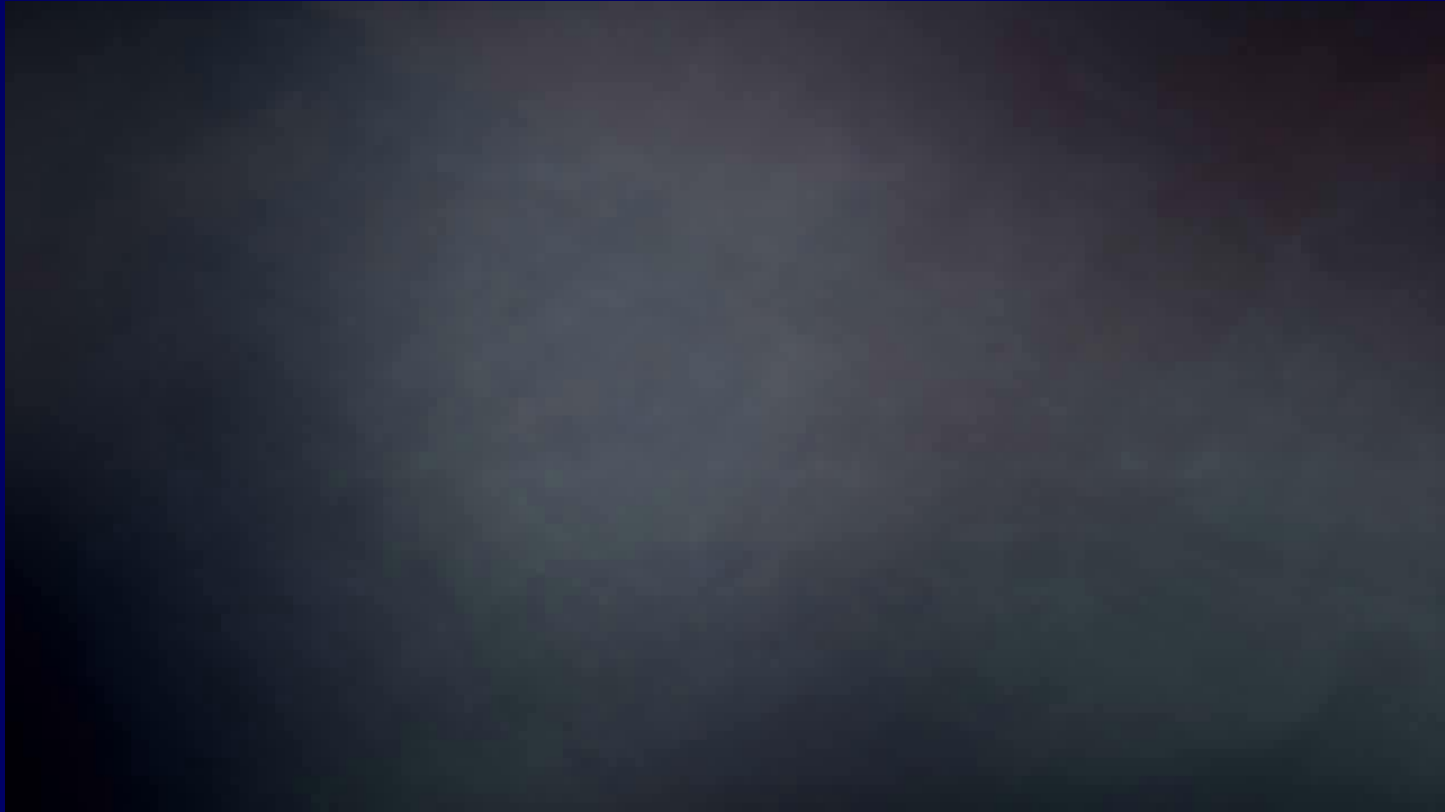
- Flesje water
- Bekertje
- 2 servetten
- Tandeborstel (Lactona IQ X-soft)
- Tandpasta

Tandenpoetsen

Positie
Houding

Tandenpoetsen

(Gemodificeerde) Bass-methode

Tandenpoetsen - bovenkaak

Labiale vlakken

Tandenpoetsen - bovenkaak

Buccale vlakken

Tandenpoetsen - bovenkaak

Occlusale vlakken

Tandenpoetsen - bovenkaak

Palatinale
vlakken

Tandenpoetsen - bovenkaak

**Palatinale
vlakken**

Tandenpoetsen - onderkaak

Labiale vlakken

Tandenpoetsen - onderkaak

Buccale vlakken

Tandenpoetsen - onderkaak

Occlusale vlakken

Tandenpoetsen - onderkaak

Linguale vlakken

Tandenpoetsen - onderkaak

Linguale vlakken

Succes !

